

## ONA TILI DARSLARINI TASHKILLASHTIRISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

*Umarova Shohida*

*Boltayeva Malika*

*Jizzax davlat pedagogika universiteti akademik litseyi  
ona tili va adabiyot kafedrası o'qituvchisi*

**Annotatsiya:** *Mazkur maqolada ona tili darslarini samarali tashkil etishda interfaol metodlardan foydalanishning ahamiyati ko'rsatib o'tiladi. Interfaol usullar o'quvchilarning bilim olish jarayonidagi faol ishtirokini ta'minlab, mustaqil fikrlash va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tadqiqot natijalari bu yondashuvning amaliy ahamiyatini ochib beradi.*

**Kalit so'zlar:** *Ona tili, interfaol metodlar, ta'lim jarayoni, o'quvchilar faoliyati, mustaqil fikrlash.*

Zamonaviy ta'lim jarayonida interfaol metodlarning o'rni ortib bormoqda. Ushbu yondashuvlar ta'limning sifati va samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, ona tili fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning tilni o'rganish qobiliyatlarini yaxshilashga, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi.

Tadqiqotda kuzatish, suhbat, tajriba va test metodlaridan foydalanildi. Darslarda interfaol metodlarni qo'llash orqali o'quvchilarning qiziqishi va faoliyati tahlil qilindi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Rolli o'yinlar" va boshqa texnikalarning ta'sirini o'rganish maqsad qilingan.

Ona tili darslarini interfaol metodlardan foydalangan holda tashkillashtirish dars samaradorligini oshirish, o'quvchilarni mustaqil fikrlashga va faol ishtirok etishga undashda muhim ahamiyatga ega. Quyida ona tili darslari uchun foydalanish mumkin bo'lgan interfaol metodlar va ularning amalga oshirish usullari keltirilgan:

"Klaster" metodi

- Maqsad: O'quvchilarni mavzu bo'yicha fikrlashga va asosiy tushunchalarni guruhlashga o'rgatish.

- Amalga oshirish:

- Mavzu yoki so'z boshida doskada yoki plakatda yoziladi (masalan, "Tilning vazifalari").

- O'quvchilar shu mavzuga oid tushunchalarni taklif qiladi va ular klaster shaklida joylashtiriladi.

- Guruhlarda klasterni tahlil qilish va xulosa chiqariladi.

"Juftlikda ishlash"

- Maqsad: Birgalikda muammo yechish va fikr almashishni rivojlantirish.

- Amalga oshirish:

- O'quvchilar ikki kishidan iborat juftliklarga bo'linadi.

- Har bir juftlikka ma'lum bir vazifa yoki savol beriladi (masalan, "So'z turkumlarini tahlil qilish").

- Natijalari sinf bilan baham ko'riladi.

"Aqliy hujum"

- Maqsad: Yangi g'oyalar yaratish va o'quvchilarni mavzuni tahlil qilishga jalb qilish.

- Amalga oshirish:

- Muammo yoki savol beriladi (masalan, "Til madaniyatini oshirish uchun qanday tadbirlar zarur?").

- Har bir o'quvchi o'z taklifini aytadi va ular doskaga yoziladi.

- Takliflar ichidan eng dolzarb va samaralilari tanlab olinadi.

"Rolli o'yinlar"

- Maqsad: O'quvchilarning muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish va mavzuni real hayotda qo'llashni o'rganish.

- Amalga oshirish:

- Sinfdagi o'quvchilarga rollar taqsimlanadi (masalan, muharrir, yozuvchi, o'quvchi).

- Ular berilgan mavzuni (masalan, maqola tahlili yoki hikoya yaratish) o‘z rollari asosida muhokama qiladi va ijro etadi.

"INSERT" metodi

- Maqsad: Matnni tahlil qilish va tushunishni kuchaytirish.

- Amalga oshirish:

- O‘quvchilarga matn beriladi va undagi ma’lumotlarni belgilash tizimi tanishtiriladi:

- "+" — yangi ma’lumot;

- "-" — oldindan ma’lum bo‘lgan ma’lumot;

- "?" — tushunarsiz yoki muhokama qilinishi kerak bo‘lgan ma’lumot.

- Matnni o‘qib bo‘lgach, o‘quvchilar belgilangan qism bo‘yicha fikrlarini sinf bilan muhokama qiladi.

"Fishbone" (Skelet baliq) metodi

- Maqsad: Muammoning sabab va oqibatlarini aniqlash.

- Amalga oshirish:

- Muammo doskaga yoziladi (masalan, "Imlo xatolari sabablari").

- Baliqning skeleti chiziladi: bosh qismiga muammo, suyaklariga sabablar yoziladi.

- O‘quvchilar sabablarni tahlil qiladi va ularni bartaraf etish yo‘llarini taklif qiladi.

"Debat" metodi

- Maqsad: Tanqidiy fikrlash va dalillar keltirishni o‘rganish.

- Amalga oshirish:

- Sinf ikki guruhga bo‘linadi.

- Bir guruh mavzuni qo‘llab-quvvatlaydi, ikkinchisi esa unga qarshi dalillar keltiradi (masalan, "Slang so‘zlardan foydalanish madaniyatsizlikmi?").

- Har bir guruh navbati bilan o‘z dalillarini taqdim etadi.

"Savol-javob zanjiri"

- Maqsad: O'quvchilarni faol ishtirok etishga undash va muloqot qobiliyatini rivojlantirish.

- Amalga oshirish:

- Bir o'quvchi savol beradi, boshqa o'quvchi javob beradi.

- Keyin javob bergan o'quvchi yangi savol beradi va jarayon zanjir bo'lib davom etadi.

"Qiziqarli testlar va viktorinalar"

- Maqsad: Darsni qiziqarli va jonli qilish.

- Amalga oshirish:

- "Kahoot" yoki boshqa interaktiv platformalarda testlar tashkil qilinadi.

- Masalan, "O'zbek tili grammatikasi bo'yicha blitz savollar" tayyorlanadi va o'quvchilar bu testda ishtirok etadi.

Interfaol metodlardan foydalanish nafaqat darsni jonlantiradi, balki o'quvchilarning mustaqil fikrlashini va ijodiy salohiyatini oshiradi. Har bir dars uchun mos metodni tanlash va ularni birlashtirish orqali darsni yanada qiziqarli va samarali qilish mumkin.

### **Xulosa**

Interfaol metodlarning qo'llanishi o'quvchilar bilim darajasini oshirish bilan birga, ularning ijtimoiy faolligini ham rivojlantiradi. Biroq, bu yondashuvlarni amalda tatbiq etishda o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi va darslar uchun zarur resurslar yetarli darajada bo'lishi lozim. Shuningdek, interfaol metodlarni haddan tashqari ko'p qo'llash dars rejalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Interfaol metodlar ona tili darslarini yanada qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. O'qituvchilar ushbu metodlarni qo'llash uchun maxsus treninglardan o'tishi, darslarda turli texnikalardan balansli foydalanishlari lozim. Shuningdek, darsliklar va boshqa ta'lim vositalarini interfaol metodlarni qo'llashga moslashtirish kerak. Kelgusida ushbu yo'nalishda tadqiqotlarni davom ettirish maqsadga muvofiq.

### ADABIYOTLAR.

1. Pedagogika. /prof. M.X.Toxtaxodjayeveaning umumiy tahriri ostida.-T.: “O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati” nashriyoti, 2010,- 400 b.
2. Mavlonova R. va boshqalar. Pedagogika T.: O‘qituvchi. 2010 y. 254-263 b.
3. Bobomurodova A. Ona tili ta’limi jarayonida o‘yin-topishmoqlardan foydalanish. T. : Musiqqa. 2009.
4. N.A. Muslimov, M. Usmonboeva, M. Mirsoliyeva — Innovatsion ta’lim texnologiyalari va pedagogik kompetentlik —O‘UM Toshkent -2016
5. O.U. Avlayev, S.N. Jo’rayeva, S.P.Mirzayeva “Ta’lim metodlari” o’quv-uslubiy qo’llanma, “Navro’z” nashriyoti, Toshkent – 2017.
6. G‘ulomova M.X., Sobirova N.K. Yangi innovatsion texnologiya yordamida ta`lim samaradorligini oshirish usullari// Innovatsiya o`quv jarayonida(tezislar to`plami). -T. 2009.
7. Qosimova K., Matchonov S., G‘ulomova X., Yo‘ldosheva Sh., Sariyev Sh. Ona tili o‘qitish metodikasi. Boshlang‘ich ta’lim talabalari uchun darslik. –T.: —Nosir 2009y.
8. Rakhimov, I. B. (2024). WAYS TO CREATE AND USE INTERNET RESOURCES IN GEOGRAPHY LESSONS. *Экономика и социум*, (2-1 (117)), 595-599.
9. Rakhimov, I. B. (2024). METHODS FOR DETERMINING THE IMPACT OF LOCAL ENVIRONMENTAL PROBLEMS ON HUMAN HEALTH. *MODERN PROBLEMS AND PROSPECTS FOR ORGANIZING A HEALTHY LIFESTYLE AND PROPER NUTRITION*, 1(01).
10. Ikhtiyor, R. (2024). Using the Kahoot Education Platform to Create E-Learning Resources in Geography Education. *Journal of New Century Innovations*, 67(4), 19-23.
11. Baxtiyor o'g'li, R. I. (2023). UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA GEOGRAFIYANI O'QITISHNING ZAMONAVIY TA'LIM VOSITALARIDAN FOYDALANISH